

2024-12-10

RS/558/2024

Sara Häggström
Hälsa- och sjukvårdspolitiska avdelningen

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se
fi.ofa.k.remiss@regeringskansliet.se

Svar på remiss Staten och kommunsektorn - Samverkan, självstyrelse och styrning (SOU 2024:43)

Dnr Fi2024/01460

Region Jämtland Härjedalen har tagit del av och getts möjlighet att yttra sig över remiss; Staten och kommunsektorn – samverkan, självstyrelse, styrning (SOU 2024:43)

Region Jämtland Härjedalen tillstyrker några av betänkandets förslag och avvisar förslagen i övrigt.

Allmänt

Region Jämtland Härjedalen uppfattar att utredningen endast i begränsad utsträckning har utrett hur samverkan med kommunsektorn kan utvecklas. Den har i stället, dels tagit fram rekommendationer till staten hur den bör använda sig av olika samverkansformer, dels lämnat förvaltningsrättsliga förslag på hur SKR kan ersättas och statens insyn och kontroll över kommunsektorn samtidigt ökas.

Vår bedömning är att en utredning med syfte att bilateralt utveckla samverkansformer mellan stat och kommunsektor kommer att kräva en djupare analys av varje delfråga och delområde; fler jämförelser med andra länder. Detta kräver ett gemensamt arbete där staten och kommunsektorn jobbar tillsammans. För övrigt är det upp till kommunsektorn att själva avgöra hur kommunsektorn styrs.

11.3 Informationsutbyte

Region Jämtland Härjedalen anser att för kommunikation/ informationsutbyte avseende Hälsa- och sjukvård samt tandvård ska detta ske mellan sjukvårdshuvudmannen och Socialstyrelsens regionala organisation om en sådan utvecklas. I annat fall gör Region Jämtland Härjedalen bedömningen att Länsstyrelsen behöver bygga upp en helt ny kompetens som redan finns på Socialstyrelsen. Vidare finns risk att det skapar otydlighet för regionerna ifall Socialstyrelsen och Länsstyrelsen är inne i samma frågor. Region Jämtland Härjedalen anser att förslaget kommer att innebära en ökad administration och skapa merarbete.

11.3.2 Särskilt om dialogforum och liknande samråd

Region Jämtland Härjedalen anser att det är viktigt att begränsa antalet dialogforum samt att myndigheterna samordnar sig så att dialogformen inte blir för betungande. I många fall

möter de statliga myndigheterna samma regionala representanter och då är det viktigt att staten har ett likartat arbetssätt. Detta är bland annat SKRs roll idag som fungerar bra.

11.6 Nationella strategier

Region Jämtland Härjedalen anser att det ur ett sjukvårdsperspektiv är viktigt att de nationella strategidokumenterna också tar hänsyn till andra patientgrupper än de som berörs i strategin. Det vill säga hur de påverkar behovet av horisontella prioriteringar.

11.7 Användning av avtal som grund för samverkan

Region Jämtland Härjedalen håller med utredningen men anser att detta också kräver tydligare finansiering då det kommer att kräva ett större arbete med samverkan.

11.8 Bildande av privaträttsliga subjekt

Region Jämtland Härjedalen anser att 112-funktionen även fortsatt bör samordnas nationellt men tar inte ställning till det juridiska.

11.9 Samverkan inom olika verksamhetsområden och vid olika behov

Region Jämtland Härjedalen tillstyrker utredarens bedömning. För att samverkan ska fungera bra behöver Länsstyrelsernas och regionernas roller och ansvar för regional utveckling och tillväxt förtydligas.

Utredningen "Den framtida regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken" som slutredovisas i juni 2026 och pågående översyn av strukturfondspartnerskapen tittar också på roller och behöver därmed beaktas. Det kan också vara bra om länsstyrelserna har ett tydligt uppdrag i att samordna statliga myndigheter i regionalt utvecklingsarbete.

Då det gäller Hälso- och sjukvård är det viktigt att samverkan utvecklas genom att långsiktighet tydliggörs och detaljeringsgraden minskas.

11.10 Länsstyrelsernas roll i samverkan

Region Jämtland Härjedalen avstyrker utredningens förslag om att inrätta Regionala råd. Det skulle vara svårt att inrätta ett råd som kan föra fram och ta ansvar för många breda sakområden. Med ett centralt råd skulle det bli otydligt vilka frågor som ska hanteras i rådet och vilka frågor som ska hanteras i annan form och i andra samverkansorgan. Om både kommunala och regionala frågor ska hanteras i rådet blir det svårt att hålla ihop en agenda och också svårt att utse representanter som har förmågan att driva rådets frågor. Det finns också en risk att Länsstyrelsen får en överordnad roll gentemot kommunerna och regionerna som går emot principen om lokalt självstyre. Det borde vara behoven som styr vilka råd som ska finnas.

Utifrån ett regionalt utvecklingsperspektiv har regionerna redan ansvar att samordna insatser för genomförandet av strategi för länets utveckling och att samverka med kommuner, länsstyrelsen och övriga berörda statliga myndigheter. Om särskilda råd inrättas blir det otydligt vad Länsstyrelsen har för roll. Utredningen "Den framtida regionala

utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken” behöver inväntas och tas hänsyn till innan beslut om ett inrättande av ett råd. Om råd inrättas måste det vara tydligt vad rådets uppdrag är och vilka frågor rådet ska hantera.

I utredningen finns också en skrivning om att Länsstyrelsen genom rådet ska förmedla svårigheter i kommuner och regioner. Det skulle begränsa regionernas egen påverkansmöjlighet gentemot regeringen och statliga myndigheter. Vems ansvar skulle det vara att avgöra vilken information som förs vidare, framför allt i frågor där kommun och region tycker olika.

Region Jämtland Härjedalen förordar en ordning där regionen tillsammans med Länsstyrelsen för dialog och bestämmer former för hur samverkan ska se ut och inom vilka områden utökad samverkan behövs. Detta behöver inte ske via statlig styrning. Om samverkan mellan Länsstyrelsen och andra statliga myndigheter kan förtydligas skulle det också underlätta samverkan med regioner.

Region Jämtland Härjedalen anser också att dessa regionala råd inte ska hantera frågor om Hälso- och sjukvård samt tandvård utifrån samma resonemang som vi formulerat under kapitel 11.3.

11.11 Samverkan i kris och krisberedskap

Regionen delar utredningens bedömningar gällande lämpligheten av nuvarande former för samverkan samt att Länsstyrelsen fortsättningsvis ska inneha det geografiska områdesansvaret på regional nivå. Region Jämtland Härjedalen vill dock betona regionens roll gällande infrastruktur, kollektivtrafik och sjukvård som en del av ett totalförsvär.

Utredning och Forsvarsberedningen konstaterar att statens finansiering av regionernas arbete med krisberedskap och civilt försvar kräver kontinuitet och förutsägbarhet och därför bör fördelas som statsbidrag och inte via överenskommelser. Regionen stöder utredningens bedömning. Det är mycket viktigt att finansieringen är långsiktig och förutsägbar för att kunna ge regionen bra förutsättningar att bygga kompetens och skapa robust förmåga över tid.

Regionen är dock tveksam till finansiering via generella statsbidrag eftersom det finns en risk att pengarna används till att lösa vardagliga utmaningar och inte kommande. Regionen ser hellre fortsatt riktade statsbidrag som kan sökas för arbetet med krisberedskap och civilt försvar för att säkerställa att finansieringen går till att förbereda regionen för vardagliga kriser, höjd beredskap och ytterst krig.

12 Statens samverkan med SKR

Region Jämtland Härjedalen vill trycka på att det är viktigt att överenskommelser eller motsvarande håller hög kvalitet och är långsiktiga. Region Jämtland Härjedalen uppskattar SKRs funktioner idag och vill värna om att många perspektiv från olika län kommer in i dialog då nya överenskommelser tas fram. När det gäller expertfunktioner är SKR en bra

lösning att bemanna dessa, då det inte är rimligt att alla regioner kan ha experter i alla efterfrågade fält. Som en mindre region vill Region Jämtland Härjedalen värna om SKRs roll som samordnare och stöd för våra gemensamma frågor.

12.3.1 Regionalisering av Socialstyrelsen – ett sätt för staten att bättre kunna samverka med och stödja regionerna

Region Jämtland Härjedalen tillstyrker att regeringen fortsätter att utreda frågan om regionalisering av Socialstyrelsen, eftersom frågan behöver utredas ytterligare. Det är svårt att ta ställning till förslaget utifrån att det pågår flera utredningar parallellt, och kommande utredningars ståndpunkter ännu ej är kända. I samband med fortsatt utredning är det viktigt att regionerna inbjuds i god tid att delta och lämna synpunkter.

12.3.2 Utvecklad samverkan mellan staten och regionerna genom samverkansregionerna (förslag på att kravställa gemensam nämnd eller kommunalförbund i samverkansregioner)

Region Jämtland Härjedalen avstyrker betänkandets förslag om lagstadgade kommunalförbund eller nämnder för samverkansregioner.

Förslaget utgör ett för stort ingrepp i det lokala självstyret. Kommunalförbund och nämnder bildas av kommuner och regioner för en eller flera gemensamma frågor som de anser sig bäst kunna lösa på det viset. De bör inte användas som ett alternativ eller komplement till en utbyggd statlig förvaltningsorganisation.

12.4 Statens insyn i SKR

SKR är en medlemsorganisation som medlemmarna styr och har insyn i. Verksamhet som finansieras med offentliga medel behöver självklart kunna granskas. För det finns många verktyg som kan kopplas till villkoren för finansieringen. En generell tillämplighet av offentlighetsprincipen är då sannolikt inte det bästa verktyget eftersom det då uppstår många gränsdragningsproblem i förhållande till andra civilsamhällesorganisationer och medlemsorganisationer.

13.7 En formaliserad ordning för överläggningar bör införas

Region Jämtland Härjedalen avstyrker betänkandets förslag och anser att förslaget behöver hänga ihop med övriga förslag på ett tydligare sätt. Det finns en risk för dubbla/många spår i och med att man föreslår samverkan med Länsstyrelserna och regionalisering av Socialstyrelsen, varför syfte bör tydliggöras, liksom vad som avses med "företrädare" för kommunsektorn. SKR är idag en medlemsorganisation som i ett antal frågor företräder dess medlemmar i samverkan med staten. Region Jämtland Härjedalen ser ingen anledning till att förändra den ordningen.

15.10 Fullmäktigebeslut om nämndsammanträden på distans

Region Jämtland Härjedalen tillstyrker betänkandets förslag. Det finns ett behov av uppdatering av lagen och de avvägningar som har gjorts förefaller svara mot de behov som finns.

REGION JÄMTLAND HÄRJEDALEN

Bengt Bergqvist (S)
Regionstyrelsens ordförande

Sara Lewerentz
Regiondirektör

Yttrandet är fastställt av regionstyrelsen 10 december 2024 § 214